

EVROPSKA GOSPODARSKA INTEGRACIJA IN NACIONALNI SISTEMI SOCIALNE ZAŠČITE

Konferenca evropske pravne akademije iz Trierja
Bruselj, 31. 5.–1. 6. 2007

Konferenca je obravnavala zelo aktualna in tudi delikatna vprašanja najnovejših pristopov in tudi predlogov za prihodnje pravno urejanje na naslovnem področju na ravni EU. Tako so bile še posebej izpostavljene teme, kaj obsega evropski *acquis communautaire* na področju zdravstva in upokojevanja, kakšne so nove usmeritve pri urejanju poklicnih pokojninskih shem v EU, vprašanje zagotavljanja solventnosti zavarovalniških institucij na področju pokojninskega zavarovanja s poudarkom na t. i. drugem in tretjem stebru, migracije in koordinacija sistemov socialne varnosti v EU, prenosljivost pravic in upravičenj iz dodatnih pokojninskih zavarovanj, nujnost posebnega urejanja socialnih storitev v splošnem interesu, ločeno od urejanja opravljanja drugih storitev na ravni EU, za katere veljajo temeljni postulati EU, kot so prost pretok storitev in konkurenčna pravila skupnosti, itn.

Na konferenci je sodelovalo okrog 40 udeležencev iz več kot desetih držav članic EU. Med uvodnimi predavatelji so bili ugledni predstavniki iz akademskega sveta in iz evropske

komisije, prav tako pa tudi predstavniki iz prakse in predstavniki socialnih partnerjev: predstavnica Evropske komisije Helene Michard (DG za zaposlovanje, socialne zadeve in enake možnosti), predstavnik evropske komisije Erich Eggenhofer in Helene Massé (DG za notranji trg), Herwig Verschueren z Univerz v Antwerpnu in v Bruslju, Erika Szyszczak z Univerze v Leichesterju, Stéphane Rodrigues s pariške univerze Panthéon-Sorbonne, član evropskega parlamenta Joel Hasse-Ferreira, predstavnica evropske komisije Jessica Larsson (DG zaposlovanje, socialne zadeve in enake možnosti), član evropskega odbora za storitve v splošnem interesu Jean-Claude Boual, Tamara Goosens iz evropske zveze sindikatov javnih služb, odgovorna za sektor zdravstvenih in socialnih storitev, Bruno Gabellieri iz evropske zveze paritetnih institucij socialne zaščite, Paul Maillard iz pariške družbe za pokojninska zavarovanja, Markus Seiler iz nemškega zveznega inštituta za pokojninsko zavarovanje, Yves Stevens z inštituta za socialno pravo katoliške univerze v Leuvnu in Franz Marhold z univerze v Gradcu.

Prva tema, ki je bila deležna tudi največ pozornosti, je bila posvečena poklicnim kolektivnim in individualnim dodatnim pokojninskim zavarovanjem, njihovem organiziranju, varstvu, zagotavljanju solventnosti in vprašanju prenosljivosti pravic iz teh sistemov. Evelyne Massé je poudarila, da je predvsem treba zagotoviti ustrezno varnost, poudarila je pomen pravil, ki preprečujejo zlorabe. Cilji nove ureditve v direktivi o solventnosti II, ki naj bi bila pripravljena letos poleti, sprejeta do leta 2009, začela pa naj bi veljati med 2011 in 2012, so zlasti večja integracija evropskega zavarovalniškega trga, večja varnost zavarovancev, spodbujanje konkurence med evropskimi zavarovalnicami. Nujna je tudi večja obveščenost zavarovancev, da bi imeli na voljo informacije, potrebne za njihove odločitve. Glede prenosljivosti pravic iz dodatnih pokojninskih shem, za katere je prav tako v pripravi nova (sprva zelo ambiciozno zasnovana) direktiva, je Yves Stevens kritično poudaril, da bi bilo treba tej direktivi spremeniti

naslov, saj po političnih usklajevanjih v njej ni ostalo nič takega, kar bi urejalo prenosljivost. Ustrezno varstvo zavarovancev pa je mogoče le, če imajo zagotovljeno prenosljivost svojih »pokojninskih pravic« (ohranitev pravic in pričakovanj v ustrezni višini) v primeru spremembe zaposlitve, migracije v drugo državo ipd. To danes ne deluje, predvidena direktiva je še v fazi priprave odpovedala, zato je vprašanje, kaj bo v bodoče. Morda bo tudi glede vprašanja prenosljivosti – podobno kot s primerom Barber – odločilno vlogo odigralo sodišče Evropskih skupnosti.

Naslednja tema, ki je bila v središču obravnav in razprav, je bilo vprašanje socialnih storitev, njihovo razmerje do splošne ureditve opravljanja storitev v okviru EU, vprašanje njihove umestitve v okvir konkurenčnih pravil in pravil o prostem pretoku storitev na ravni EU in razmerja do urejanja socialne politike na ravni EU, poudarek na posebnosti socialnih storitev in posledično potrebi po posebnem, ločenem urejanju tudi v okviru EU. Jeseni 2007 bo namreč EU organizirala poseben forum, pripravila prvo poročilo in oblikovala evropsko strategijo za socialne storitve v splošnem interesu (več npr. na www.ec.europa.eu/comm/employment_social/social_protection/questionnaire_en.htm). Jessica Larson je v tej zvezi omenila probleme, ki jih imajo socialne storitve z evropsko ureditvijo javnega naročanja. Obstaja namreč nevarnost, da med kriteriji izbire najboljšega ponudnika prevlada zgolj kriterij cene, ker je vsebino socialnih storitev precej težko opredeliti, prav tako pa tudi pomembne cilje, kot so npr. dolgotrajna usklajenost in kontinuiteta storitev ipd. Med drugim naj bi nova pravila na tem področju dopustila tudi vključitev kriterijev po socialnih, zaposlitvenih, etičnih in ekoloških vidikih. V zvezi s konkurenčnimi pravili skupnosti je postavljena zahteva, da se poleg zdravstvenih storitev in socialnih stanovanj iz učinkovanja konkurenčnih pravil izvzamejo vse socialne storitve v splošnem interesu. Prav tako je potrebna ločena ureditev v razmerju do pravil notranjega trga (prost pretok storitev), ki bo upoštevala specifičnosti socialnih storitev. V tej zvezi je

za opredelitev pomemben predvsem koncept solidarnosti. Herwig Verschueren je poudaril, da se konceptu prostega pretoka delavcev, ki je eden postulatov pravil EU o notranjem trgu in ki ga tudi sodišče ES interpretira zelo široko, dodajajo novi elementi, in sicer prost pretok prejemnikov storitev, zlasti zdravstvenih, s čimer nastaja nov pojem »notranji trg za paciente« (zadeve Kohll in Decker). Opozoril je na problem detaširanih delavcev, ki so izvzeti iz nacionalnih pravil socialne varnosti, temveč ostanejo zavarovani v deželi, od koder so poslani; kar je bila na začetku razvoja pravil EU izjema (detaširani delavci so bili mišljeni res le kot izjema), je sčasoma preraslo v pravilo, saj ti delavci sestavljajo večji delež delovne migracije v EU. Iz svobode opravljanja storitev tako izhaja pravica, da subjekt opravlja storitve (tudi zdravstvene, socialne) kjer koli v skupnosti s svojimi delavci (detaširanimi), ki so zavarovani v deželi izvora (kjer so npr. standardi socialne varnosti nižji, s tem pa tudi stroški dela), prav tako pa tudi pravica ustanovitve dopušča, da si kdor koli znotraj EU izbere sedež svoje dejavnosti tam, kjer je to zanj najugodnejše, potem pa od tam opravlja svoje storitve tudi v drugih članicah s svojimi detaširanimi delavci.

Aktualne teme so spodbudile vrsto živahnih razprav med udeleženci in primerjave med pravnimi ureditvami in stanjem v različnih državah. Ugotovili smo, da smo si v marsičem podobni, da so problemi po svoje povsod enaki, čeprav je med sistemi veliko različnosti, posebnosti, tako da je res težko zaobjeti vse značilnosti. In nič čudnega, da je ob taki raznolikosti tudi na ravni EU še vedno toliko problemov.

Barbara Kresal